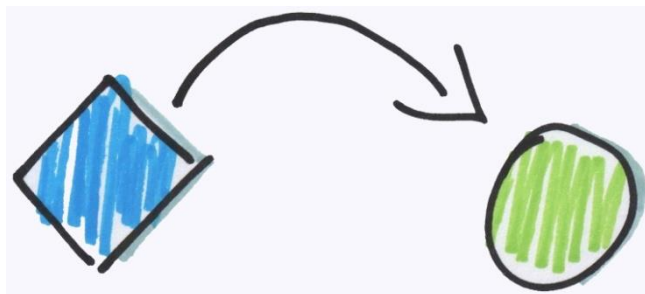

Energietransitie is gebiedsontwikkeling!

Arnhem, 23 januari 2018 | Mark Elbers

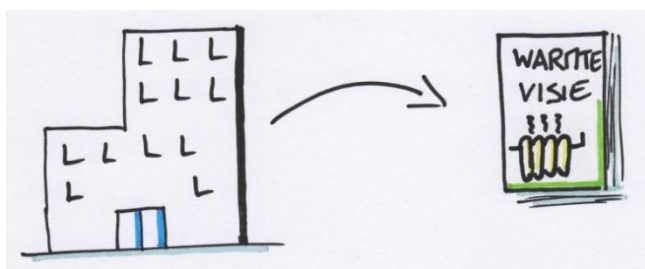
Ben je klaar voor een paar stellingen kort door de bocht? Ik ga het hebben over de gebouwde omgeving, over woningen. Zolang er geen richting wordt gegeven over de warmtevoorziening op langere termijn, beperken bewoners zich vooral tot 'no regret' maatregelen. Ze proberen te besparen, en isoleren waar het tegen redelijke kosten kan. Soms is het rendabel om individueel of met een groep energie op te wekken. Stroom is eigenlijk niet het probleem, hooguit de capaciteit van het net en de leveringszekerheid. Het gaat om warmte! Willen we in ruim 30 jaar 250.000 woningen per jaar naar '0' brengen, dan is een transitie met tempo en tact nodig.

Op twee niveaus: op gemeentelijk niveau is de wat-vraag primair, in de wijken veel meer de hoe-vraag. En ze vragen om antwoorden die op elkaar aansluiten, kijk maar.

Gemeenten: werk aan een visie

De komende jaren zullen gemeenten zich over warmtesystemen moeten gaan uitspreken. Wordt het afvalwarmte, all-electric of hybride-systemen? Voorbeelden over mogelijk keuzes zijn er al in de vorm van kaarten met potentie voor warmtesystemen, zoals ik in Arnhem zag. Maar het moet concreter, en gericht op een duidelijk idee dat je met burgers gaat delen. Wat is het beste systeem, waar passen we het toe, en wanneer kunnen we het klaar hebben? Ik noem het maar een lokale warmtevisie.

En die kun je mooi onderdeel laten zijn van de gemeentelijke omgevingsvisie. Een visie die inspeelt op de warmtevraag in een stad of dorp, en effectief gebruik maakt van alle aanbodfactoren in een gemeente (netwerk, beschikbare restwarmte, geothermische opwekking). En dat is eigenlijk hetzelfde als een visie op verkeer, wonen, recreëren en zo verder. Ook daar zijn talloze stakeholders betrokken, met uiteenlopende belangen. En ook daar is de totstandkoming een complex proces dat moet leiden tot een ruimtelijke vertaling en (democratisch genomen) besluit. Begrijp me goed, het is zeker geen sinecure. Maar 'top down' is de meest passende benadering. Bedenk dat zonder weerklank in de wijken het verhaal niet houdbaar is.

Wijken: creëer samenhang en kracht

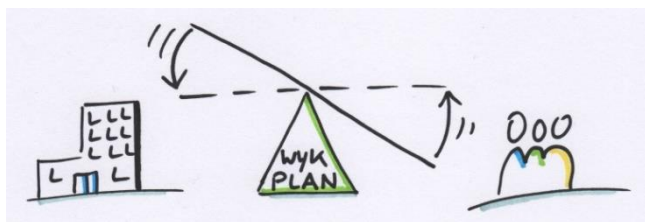
In veel wijken zijn bewoners vol goede moed bezig om hun ambities te realiseren door energiebewust te (ver-) bouwen of te wonen. Ik noem dat de sociale ambitie: wat kunnen we samen binnen afzienbare tijd realiseren, met besparingen of isolatie?

En wat zouden we samen willen doen als we lokaal energie willen gaan opwekken en gebruiken? Dan komen al snel ingewikkelde business cases om de hoek kijken. Het ontwikkelen van die sociale ambitie is natuurlijk primair iets dat door wijkbewoners zelf wordt opgepakt. Ga maar kijken op sites als www.buurkracht.nl of www.hier.nu en je ziet talloze inspirerende voorbeelden. Hier is 'bottom up' leidend. Maar zonder duidelijkheid vanuit de overheid kunnen deze initiatieven stagneren.

Bouw samen aan heldere plannen met perspectief

De komende jaren, laten we zeggen tot 2022, moeten die warmtevisies (wat?) indalen naar het niveau waar de sociale ambitie naar toe groeit (hoe?): in concrete wijkplannen, die de verbinding vormen tussen de lokale overheid en bewoners om samen uit te werken welk warmtesysteem concreet en wanneer wordt gerealiseerd. Dat is hét moment om grootschalige projecten met tempo en tact in woongebieden in de praktijk te brengen. Met kansrijke plussen op betere woningen, een schonere leefomgeving, meer lokale werkgelegenheid als wenkend perspectief.

Zo vragen alle ingrepen ruimte en investeringen op gemeenschappelijk en individueel niveau, maar ontstaan ook kwaliteitsimpulsen, bijvoorbeeld in 'saaiere' wijken uit de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw. De projecten zorgen voor waarden toevoeging aan de woningen, aan de openbare ruimte en de aanwezige voorzieningen. Daar zijn business cases voor te bedenken. Vooruitlopend zijn er natuurlijk experimenten nodig, om processen te leren doorgronden, en een werkorganisatie te laten snuffelen aan een integrale aanpak. Maar dat lijkt me kinderspel vergeleken met de urgente en grote opgave die er voor de gebouwde omgeving ligt.

Samenvattend: er is voor de periode 2018-2022 in gemeenten veel geld nodig om projecten te gaan bouwen, er zijn verbinders nodig om programma's te leiden en stakeholders aan boord te krijgen. Er zijn wijkdialogen en stevige bestuurders nodig om het gesprek met het dorp of de stad over de warmtevisies aan te gaan. Maar, een geruststelling, met gebiedsontwikkeling hebben we al veel ervaringen op kunnen doen. Dat biedt hoop op een geslaagde transitie met tempo en tact.

Dit item is zeker een hoofdonderwerp voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2018. Laten we de komende periode echt meters gaan maken. Vind jij dat ook of moeten we het heel anders aanpakken? Je kunt het me laten weten door te reageren op dit artikel of een bericht te sturen naar mijn mailadres info@t3plus.nl.

Met dank aan Veroniek Bezemer voor de illustraties